

จดหมายข่าว

โดนม

ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน ธันวาคม 2567

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม

E-mail : farmproduction@dpo.go.th

**“การเลี้ยงโคนมก็เป็นอาชีพที่ดี
สำหรับคนไทยเหมาะกับประเทศ
และถ้าใช้หลักวิชาที่เหมาะสม
จะทำให้มีความเจริญและมีรายได้ดี”**

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดชพระราชนิพนธ์ให้แด่เกษตรกร
สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง ยุวเกษตรกร
และสมาชิกผู้รับนมสด
ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา
เมื่อวันพุธที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2531

สาระ

หน้า

บทความวิจัยภายในประเทศ	2
จำนวนโคนม อ.ส.ค.	2
การจัดการฟาร์ม	3
การจัดการด้านสุขภาพ	3
Dairy Activities News	4

ปริมาณการบริโภคนมผงขาดมันเนยของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2562-2566

หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2562	2563	2564	2565	2566 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหภาพยุโรป	0.835	0.795	0.748	0.840	0.740	-1.85
อินเดีย	0.601	0.636	0.653	0.686	0.735	4.90
เม็กซิโก	0.340	0.353	0.382	0.378	0.447	6.35
จีน	0.358	0.355	0.446	0.359	0.424	3.56
สหรัฐอเมริกา	0.422	0.384	0.374	0.366	0.388	-2.14
บราซิล	0.183	0.187	0.188	0.182	0.192	0.69
อื่นๆ	1.094	1.115	1.123	1.121	1.074	-0.31
รวม	3.833	3.825	3.914	3.932	4.000	0.60

ปริมาณการส่งออกนมผงขาดมันเนยของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2562-2566

หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2562	2563	2564	2565	2566 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	0.701	0.810	0.893	0.827	0.823	3.48
สหภาพยุโรป	0.945	0.831	0.788	0.711	0.800	-4.77
นิวซีแลนด์	0.373	0.352	0.326	0.357	0.425	2.79
ออสเตรเลีย	0.128	0.129	0.156	0.154	0.130	2.10
เบลารุส	0.124	0.123	0.120	0.123	0.123	-0.16
สหราชอาณาจักร	0.082	0.072	0.052	0.047	0.065	-8.53
อื่นๆ	0.165	0.095	0.108	0.129	0.093	-8.06
รวม	2.518	2.412	2.443	2.348	2.459	-0.74

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา : Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2023

บทความ : งานวิจัยภายในประเทศ

การใช้ประโยชน์จากหญ้าเนเปียร์แคระ

สายพันธุ์รวมเล็กดีต่อการผลิตนม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการใช้หญ้าเนเปียร์แคระ (Napier Grass) ที่มีขนาดเล็กกว่าสายพันธุ์ทั่วไป (Napier Grass) ที่มีขนาดใหญ่กว่า 1 เมตร ต่อการผลิตนมของโคนมสายพันธุ์ Holstein Friesian (H.F.) ที่มีอายุ 2-3 ปี โดยมีการทดลองในพื้นที่ทดลองโคนมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

การทดลองแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้หญ้าเนเปียร์แคระ และกลุ่มที่ใช้หญ้าเนเปียร์ทั่วไป โดยมีการทดลองเป็นเวลา 12 สัปดาห์ โดยมีการวัดผลผลิตนมและสุขภาพของโคนม

ผลการทดลองพบว่า การใช้หญ้าเนเปียร์แคระส่งผลให้โคนมสายพันธุ์ H.F. ที่ใช้มีผลผลิตนมสูงกว่าโคนมที่ใช้หญ้าเนเปียร์ทั่วไป โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (p < 0.05) นอกจากนี้ การใช้หญ้าเนเปียร์แคระยังส่งผลให้โคนมที่ใช้มีสุขภาพที่ดีกว่าโคนมที่ใช้หญ้าเนเปียร์ทั่วไป โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (p < 0.05)

สรุปได้ว่า การใช้หญ้าเนเปียร์แคระเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการเลี้ยงโคนมสายพันธุ์ H.F. ที่ใช้ในพื้นที่ทดลองโคนมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

Figure 1: Bar chart showing the effect of Napier Grass on milk production and health of H.F. cows. The chart compares the results of two groups: the group that used Napier Grass (Napier Grass) and the group that used Napier Grass (Napier Grass). The Y-axis represents the results of the experiment, and the X-axis represents the groups. The results show that the group that used Napier Grass had significantly higher milk production and better health than the group that used Napier Grass.

Table 1: Effect of Napier Grass on milk production and health of H.F. cows. The table shows the results of the experiment for two groups: the group that used Napier Grass (Napier Grass) and the group that used Napier Grass (Napier Grass). The Y-axis represents the results of the experiment, and the X-axis represents the groups. The results show that the group that used Napier Grass had significantly higher milk production and better health than the group that used Napier Grass.

Table 2: Effect of Napier Grass on milk production and health of H.F. cows. The table shows the results of the experiment for two groups: the group that used Napier Grass (Napier Grass) and the group that used Napier Grass (Napier Grass). The Y-axis represents the results of the experiment, and the X-axis represents the groups. The results show that the group that used Napier Grass had significantly higher milk production and better health than the group that used Napier Grass.

จำนวน : โคนม อ.ส.ค.

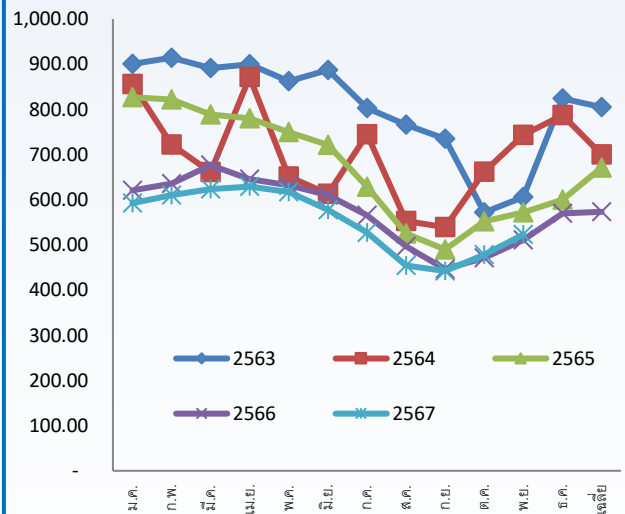
รายงานจำนวนโคนมปริมาณน้ำนมและสมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค.

ประจำเดือน พฤศจิกายน 2567

ภาค	สมาชิกส่งนม (ราย)	โคทั้งหมด (ตัว)	โครีดนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนม (ตัน/วัน)
กลาง	1,588	57,722	24,111	186.85
ใต้	634	26,407	11,818	24.85
ตอ/น	439	19,168	7,655	94.45
เหนือ	771	46,574	19,928	214.59
อ.ส.ค.	1	457	151	2.64
รวมทั้งหมด	3,433	150,328	63,663	523.37

หมายเหตุ : ปริมาณนมดิบ ตัน/วัน (ไม่รวมน้ำนมดิบจากหน่วยงานภายนอก)

กราฟแสดงปริมาณน้ำดิบรวม อ.ส.ค. (ปี 2558-พ.ย. 2567)

การจัดการฟาร์ม

การบันทึก คำนวณ
และวิเคราะห์ข้อมูลฟาร์มโคนม (ต่อ)

1.2 สัตส่วนฝูงโคนมทดแทนในฝูงโคนม

หากฟาร์มโคนมมีสัดส่วนฝูงโคนมทดแทนในฝูงโคนมสูงกว่าร้อยละ 50 หมายความว่ารายจ่ายเลี้ยงดูฝูงโคนมทดแทนมีค่ามากขึ้น ดังนั้นสัดส่วนฝูงโคนมทดแทนจึงเป็นดัชนีหลักสำคัญลำดับที่ 2 ที่มีอิทธิพลต่อต้นทุนการผลิตของฟาร์มโคนม ความผันแปรของสัดส่วนฝูงโคนมทดแทนขึ้นอยู่กับความผันแปรของดัชนีรอง ได้แก่ อายุแม่โคเมื่อคลอดลูกตัวแรก และอัตราการสูญเสียตั้งแต่ระยะลูกโคถึงแม่โคในขณะคลอดลูกตัวแรก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

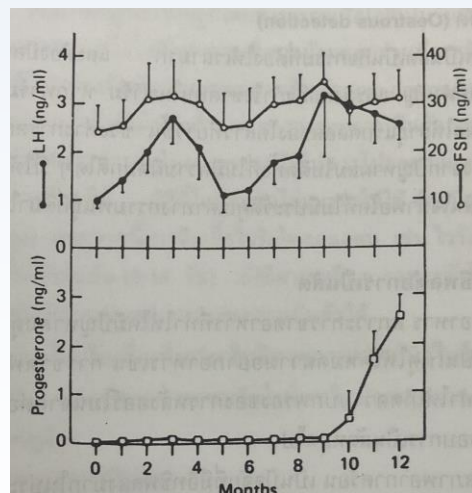
อายุแม่โคเมื่อคลอดลูกตัวแรก ฟาร์มที่มีการจัดการเลี้ยงดูและให้อาหารฝูงโคนมทดแทนอย่างดีโคนมทดแทนมีการเจริญเติบโต เมื่อโคสาวมีอายุ 15 ถึง 18 เดือน ควรมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 320 กิโลกรัมและควรได้รับการผสมพันธุ์ ถ้าโคสาวไม่มีปัญหาความผิดปกติของระบบสืบพันธุ์ และปัญหาสุขภาพอย่างอื่นโคสาวในระยะนี้ต้องมีอัตราการผสมติดครั้งแรกสูงมาก ดังนั้นแม่โคนมที่คลอดลูกตัวแรกควรมีอายุระหว่าง 24 ถึง 27 เดือน ซึ่งทำให้สัดส่วนฝูงโคนมทดแทนในฝูงโคนมมีค่าเท่ากับร้อยละ 50 หากอายุแม่โคสาวเมื่อคลอดลูกตัวแรกมีค่ามากกว่า 27 เดือน มีผลทำให้สัดส่วนฝูงโคนมทดแทนในฝูงโคนมมีค่ามากกว่าร้อยละ 50 หมายความว่าฝูงโคนมทดแทนในระยะใดระยะหนึ่งน่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับอัตราการเจริญเติบโต ซึ่งต้องวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลฝูงโคนมทดแทน และ/หรืออาหารและการให้อาหารและ/หรือการจัดการดูแลสุขภาพ

อัตราการสูญเสียตั้งแต่ระยะลูกโคถึงแม่โคในขณะคลอดลูกตัวแรก ฟาร์มที่มีการจัดการดูแลฝูงโคนมทดแทนโดยให้อาหารและเอาใจใส่ดูแลสุขภาพฝูงโคนมทดแทนอย่างดีตลอดจนให้ความสนใจในการเลือกใช้น้ำอสุจิพ่อพันธุ์ที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการคลอดยาก อัตราการสูญเสียตั้งแต่ระยะลูกโคถึงแม่โคขณะคลอดลูกตัวแรกจะมีค่าต่ำกว่าร้อยละ 30 หากฟาร์มที่มีการจัดการดูแลฝูงโคนมทดแทนอย่างดีมากจะทำให้อัตราการสูญเสียฝูงโคนมทดแทนต่ำกว่าร้อยละ 15 ซึ่งทำให้สัดส่วนฝูงโคนมทดแทนในฝูงโคนมมีค่ามากกว่าร้อยละ 50 ในกรณีหลังนี้ถึงแม้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูฝูงโคนมทดแทนมากขึ้น แต่เป็นผลดีต่อฟาร์มที่จะมีรายได้จากการจำหน่ายฝูงโคนมทดแทนที่มีจำนวนเกินความต้องการ หรือทำให้มีโอกาสคัดทิ้งแม่โครีดนมในระยะให้ผลผลิตน้ำนมในรอบที่ 1 มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ฝูงโคนมมีอัตราความก้าวหน้าทางพันธุกรรมมากยิ่งขึ้น

การจัดการ : ด้านสุขภาพ

การเป็นสัดในโค (ต่อ)
(Bovine Oestrous Cycle)การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนทางการสืบพันธุ์ในระยะก่อน
วัยเจริญพันธุ์

มีการศึกษาฮอร์โมนทางการสืบพันธุ์ในโคสาวในระยะก่อนวัยเจริญพันธุ์ มีรายงานพบการหลั่งของฮอร์โมนจากต่อมพิทูอิทารีส่วนหน้าคือ เอเฟเอสเอช และแอลเอช ในระยะหลังจากคลอด และเพิ่มระดับขึ้นจนอายุได้ 3 เดือน แล้วระดับลดลงเรื่อยๆ จนอายุได้ 6 เดือน แล้วระดับของฮอร์โมนทั้งสองค่อยๆ เพิ่มขึ้นจนมีระดับสูงอีกครั้งเมื่ออายุประมาณ 9 เดือน การเพิ่มของระดับความถี่ของฮอร์โมนแอลเอช (LH pulse) เป็นลักษณะความถี่จะพบได้ตลอดอายุโค แต่มีความถี่ที่ต่างไปในแต่ละระยะ การเพิ่มขึ้นของระดับโปรเจสเตอโรนพบได้ประมาณ 8-12 วันก่อนการตกไข่ครั้งแรก และมีรายงานการพบโครงสร้างในรังไข่ที่คล้ายคอร์ปัสลูเทียมในเนื้อรังไข่ แต่ไม่พบร่องรอยการตกไข่ที่บริเวณผิวของรังไข่ ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ว่าลักษณะเซลล์ลูเทียมที่พบเป็นผลจากการตกไข่จริง การทำงานของฮอร์โมนในระยะก่อนเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ยังไม่เป็นที่เข้าใจมากนัก แต่มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนจากต่อมพิทูอิทารี และจากรังไข่ดังที่กล่าวได้ข้างต้น และแสดงในรูป 3.14

รูปที่ 3.14 ระดับฮอร์โมน แอลเอช เอเฟเอสเอช และโปรเจสเตอโรนในโคสาวในระยะก่อนเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ จากแรกคลอดถึงอายุ 12 เดือน

ที่มา : Peters and Ball, 1995

Dairy Activities News

วันที่ 22 มีนาคม 2567 นายเดชา พิสุทธีวงศ์กร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มอบหมายให้นายสุชาติ แผงจันทิก หัวหน้ากองส่งเสริมการเลี้ยงโคนม เป็นประธานเปิดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2566 ครั้งที่ 30 ของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์คขามทะเลสอ จำกัด โดยมีนายประพล จอมสง่า ประธานกรรมการสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์คขามทะเลสอ จำกัด ให้การต้อนรับ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม 61 คน มีกำไร 282,356.44 บาท ณ ห้องประชุมสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์คขามทะเลสอ จำกัด ตำบลโป่งแดง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ 29 มีนาคม 2567 นายเดชา พิสุทธีวงศ์กร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มอบหมาย นายสมพงษ์ อ่อนสังข์ ตำแหน่ง นักส่งเสริม 5 พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ QC อ.ส.ค. และพนักงานฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ลงพื้นที่ Swab-Test อุปกรณ์ในระบบรีบรีนน้ำนมดิบและห้องปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเกรตน้ำนมรวมของสหกรณ์ฯ และแก้ไขปัญหาด้านเกรตน้ำนม รายสมาชิก ณ สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค พระพุทธบาท จำกัด ตำบลธารเกษม อำเภอมะขาม จังหวัดสระบุรี

